

A hope for Europe!

Culture, cities and new narratives

Konferencija

Nada za Europu! Kultura, gradovi i novi narativi

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO)

20. i 21. lipnja 2016., Bruxelles

Gradovi

Gradovi su postali dominantni na društvenom, političkom i ekonomskom planu. Globalno, više ljudi živi u urbanim nego u ruralnim područjima. Taj broj stalno raste: 1950. je u gradovima živjelo 30% stanovnika; u 2014. 54 %, a 2050. se očekuje da će 66 % svjetskog stanovništva živjeti u gradovima. Kako se planet sve više urbanizira, izazovi održivog razvoja će biti skoncentrirani u gradovima, a javne će politike morati biti više integrirane, naglašeno je u više navrata na konferenciji.

U Europi u gradovima rastu multikulturalna susjedstva, s obzirom da su imigranti tamo privučeni nadom za pronalaskom zajednice i posla. Karakteristika je većine europskih gradova, mnogi od njih i njeguju te društvene vrijednosti, da su to mjesta gdje se ljudi sreću bez straha, bez obzira na spol, boju kože, religiju ili dohodak. Takva mjesta susreta pružaju neprocjenjive mogućnosti različitim ljudima, doprinoseći kreativnom energijom, inovacijama razvoju Europe.

No, javna mjesta treba štititi, jer su pod udarom sve veće komercijalizacije. Javna mjesta se moraju ponovno vratiti ljudima i zajednici, kao platforme za kolektivno izražavanje i prakticiranje demokratskog diskursa te za rješavanje problema. Inače će izgubiti svoj potencijal.

Kultura

UNESCO je definirao kulturu u najširem smislu kao kompleksnost različitih duhovnih, materijalnih, intelektualnih i emocionalnih odlika koje karakteriziraju društvo ili društvenu skupinu. Ne radi se samo o umjetnosti i pismu, već i o načinu života, temeljnim ljudskim pravima, sustavu vrijednosti, tradiciji i vjerovanjima. Kultura je ta koja nas čini ljudima, racionalnim bićima, koja imaju sposobnost kritičkog razmišljanja i osjećaj moralne.

Identitet i novi narativi

U gradu se identitet javlja na više razina i stanovnici ga na različite načine opisuju i doživljavaju - od povjesne i tradicionalne slike (npr. Venecija se prilično razlikuje od Pariza), do identiteta susjedstava unutar grada ili identiteta pojedinca. Kulturni identitet bilo kojeg susjedstva ovisi o različitim sadržajima (npr. kafićima, kazalištima i otvorenim prostorima), ali i o ljudima koji tamo žive.

Naši osobni i kolektivni identiteti su definirani našim narativima odnosno načinom na koji ih opisujemo / doživljavamo.

Važnost razvijanja novih, sveobuhvatnih narativa koji uzimaju u obzir promijenjenu realnost europskog kontinenta te naglašavaju da Europu ne čine samo ekonomija i rast, nego i kulturno jedinstvo i zajedničke vrijednosti u globaliziranom društvu, odražava se i u inicijativi Europske komisije u kulturi "Novi narativi za Europu."¹ Pri tome, kultura ima bitnu ulogu u oblikovanju društava Europske unije i postizanje uključive, pravedne i raznolike unije.

Kultura i održivi razvoj

Kultura je dio društva, ono što ujedinjuje članove društvene skupine, ljudi, narode te ih istovremeno razlikuje od pripadnika drugih društvenih skupina. Stoga, nema održivog razvoja bez zdravog i trajnog ulaganja u kulturne politike.

Nemoguće je govoriti o razvoju zemljopisnog područja ili stanovništva bez stavljanja u srce rasprave glavni resurs: osobni rast. Razvoj, kao što ga je definirano ekonomist i filozof Amartya Sen, je proširenje izbora i mogućnosti potrebnih za ostvarivanje individualne slobode. Imajući to u vidu, nije dovoljno koncentrirati napore samo na politike zapošljavanja. Imati posao nije dovoljno. Zdravlje, obitelj, obuka, napredak komunikacijskih i participativnih sustava itd., su također važni i potrebni aspekti. Kompletan osobni razvoj zahtijeva interakciju brojnih vještina: pismenosti, kreativnosti, kritičkog razumijevanja, povjerenja, poštovanja, zahvalnosti. Dobrobit pojedinca proizlazi iz mnogih faktora za koje kultura predstavlja plodno tlo, u kojem rastu i postaju održivim.

U definiranju održivog razvoja, naglasak je uvijek stavljen na ravnotežu između tri temeljne komponente: gospodarski razvoj, društveni razvoj i zaštitu okoliša. Kulturna dimenzija često je zanemarena ili se smatra samo korisnim instrumentom za postizanje djelomičnih i ograničenih ciljeva.

Kultura je više nego instrument. To je srce i duša razvoja, temelj društva, jedan od ključnih čimbenika za uspjeh ili neuspjeh bilo kojeg projekta koji ima za cilj potaknuti stvarne promjene u društvu i promjene u obrascima ponašanja ljudi i načina života. Društvena promjena se može dogoditi samo kroz svijest pojedinaca, obrazovanih i s vještinama, koji djeluju zajedno s drugima, za poboljšanje njihovog lokalnog okruženja.

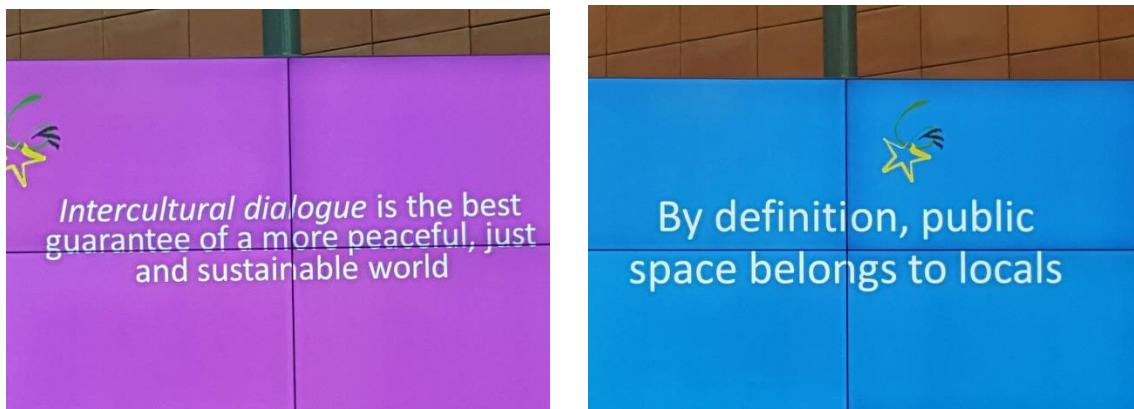
Ulaganje u kulturu i očuvanje kulturne baštine predstavlja, dakle, ponovno 'energiziranje' modela održivog razvoja koji se susreće s preprekama, obilježenog sukobima i krizama. To je hitna potreba, važna za naše buduće mogućnosti prevladavanja nedostatka međusobnog razumijevanja, odnosa i prisnosti, koji označavaju početak svakog međuetničkog suživota.

¹ http://ec.europa.eu/culture/policy/new-narrative/index_en.htm

Nada za Europu - kultura i gradovi

Na konferenciji, koju je organizirao Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) u Bruxellesu, 20. i 21. lipnja 2016., u suradnji s Odborom za kulturu i obrazovanje Europskog parlamenta, Vijećem Europe i Centrom za likovne umjetnosti (Bozar), koja je okupila oko 180 ljudi (članova EGSO, europskog civilnog društva, kulturnih organizacija, zaklada itd.), željelo se istražiti kako, zašto i u kom kontekstu je kultura danas važna u Europi.

Razgovaralo se o sljedećim pitanjima: Kako kultura i gradovi mogu pomoći izgraditi nadu i novi narativ za Europu? Koje vrijednosti trebamo pripisati kulturi? Kako kultura potiče ekonomski rast? Kako Europa prati 'crtu' između prošlosti i sadašnjosti, u cilju osiguranja održive, demokratske i uključive budućnosti? Kako gradovi mogu preokrenuti kulturnu raznolikost u društvene inovacije, koheziju i izgraditi povjerenje? S druge strane, kako kultura i umjetnost doprinose regeneriranju gradova, dajući im novi identitet? Koju ulogu mogu imati umjetnost i kultura u artikuliranju i učvršćivanju europskog identiteta i odnosa s našim susjedima?

Konkretno, na konferenciji je naglasak stavljen na četiri teme:

- Kultura kao sredstvo za gospodarski rast
- Kultura kao instrument preobrazbe gradova i područja
- Kultura kao alat za integraciju i uključivost
- Preoblikovanje europskog identitet unutar Europe i šire.

Kultura, gradovi i identitet u Europi

Predstavljena je studija "Kultura, gradovi i identitet u Europi" koju je naručio EGSO, a koja se u tiskanom obliku na engleskom jeziku može naći u knjižnici ODRAZ-a.

Autori su naglasili ekonomsku vrijednost kulture (kulturna industrija, kreativna ekonomija); mogućnost promjene gradova (korištenje javnih prostora za kulturu, sudjelovanje građana, decentralizacija kulturnih aktivnosti); govorili su o kulturi kao prostoru za integraciju i uključivanje (interkulturni dijalog, ravnopravnost spolova, društveni angažman) te jačanju europskog identiteta (bilateralne i multilateralne aktivnosti, novi modeli demokracije, globalno kulturno građanstvo) itd.

Neke od preporuka su: prepoznati pravo na kulturu kao bitno za ljudski razvoj; prepoznati kulturu kao potreban i važan element održivog razvoja; uključiti nove aktere u demokratsko upravljanje kulturom; podupirati razmjenu među kulturama u svrhu jačanja društvenog i ekonomskog razvoja; ojačati gradove u odlukama vezanim za kulturu kao odrednicu njihove budućnosti.

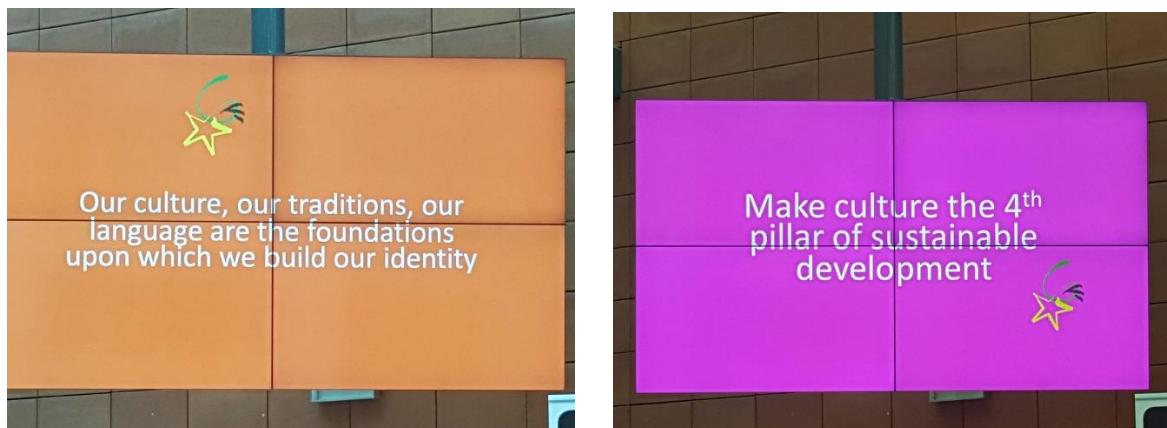
Naglašena je potreba jačanja sposobnosti za dobro upravljanje i općenito jačanja kapaciteta u kulturi te multisektorski pristup i suradnju nacionalnih i lokalnih vlasti s civilnim sektorom, istraživačkim institucijama, kreativnim industrijama i drugim relevantnim dionicima. Ako se žele postići održivi rezultati, moraju se razvijati suradnički i partnerski odnosi, mora postojati spremnost različitih dionika na uključivanje i rješavanje problema

te stanovništvo mora imati osjećaj vlasništva nad procesima. To se može postići samo ako se izgradi povjerenje među svim angažiranim.

Naglašena je potreba uključivanja mladih, njihova edukacija o vrijednosti kulture, treba organizirati razmjene i susrete, kako bi ta dugoročna investicija dovela do efekta snježne grude.

Primjeri dobre prakse

Tijekom konferencije čuli smo o 32 europske kulturne rute Vijeća Europe, s tim da će ove godine razmotriti rute u Hrvatskoj. Također smo čuli primjere iz talijanskog Lacija te primjere revitalizacije iz Manchestera, Wroclava i portugalskog Castelo de Vide, ali i primjere projekata s mladima te načina organiziranja izložaba u partnerstvu niza organizacija u Bozaru.

Kulturni program

Za sudionike je organiziran nastup Gudačkog kvinteta Damask, sirijske iseljeničke filharmonije, pokazujući kako kultura može postati globalni instrument dijaloga, razumijevanja i izgradnje mira.

Zaključne napomene

Jačanjem kulturnog i kreativnog kapitala raste i socijalni kapital, rastom povjerenja i suradnje, kao važnim elementom za mogući razvoj. Kultura se treba promatrati holistički, primjenjujući integrirani pristup. Treba iskoristiti Junckerov plan za investicije i predložiti projekte koji doprinose razvoju gradova razvijanjem projekata u kulturi.

Više o događanju dostupno [ovdje](#).

Pripremila: Lidija Pavić-Rogošić, ODRAZ-Održivi razvoj zajednice, članica EGSO